

[Strona Główna](#) > ... > [Sprawy Rodzinne I Dziedziczenie](#) > [Rozwód I Separacja Sądowa](#) > [France](#)

Rozwód i separacja sądowa

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Po spełnieniu jakich warunków można uzyskać rozwód?

Istnieje jedna forma rozwodu w trybie pozasądowym:

- rozwód za porozumieniem stron (*par consentement mutuel*) w formie dokumentu prywatnego (*acte sous signature privée*) kontrasygnowanego przez adwokatów, którego oryginał składa się u notariusza.

Istnieją cztery możliwości orzeczenia rozwodu:

- rozwód za porozumieniem stron (*par consentement mutuel*);
- rozwód za potwierdzeniem wystąpienia rozpadu małżeńskiego (*rupture du mariage*) lub rozwód za zgodą drugiej strony (*divorce accepté*);
- rozwód w następstwie ustania wspólnego pożycia (*pour altération définitive du lien conjugal*);
- rozwód z orzekaniem o winie (*pour faute*).

2 Jakie są podstawy orzeczenia rozwodu?

- Rozwód za porozumieniem stron w formie dokumentu prywatnego kontrasygnowanego przez adwokatów, którego oryginał zostaje złożony u notariusza, jest możliwy, gdy małżonkowie są zgodni, że doszło do rozpadu więzi małżeńskiej, oraz zgadzają się co do wszystkich skutków rozwodu. We współpracy z adwokatami sporządzają porozumienie, które po upływie okresu do namysłu podpisują obydwie strony i obydwaj adwokaci. Jeżeli małżonkowie mają przynajmniej jedno dziecko, należy je pouczyć o prawie do bycia wysłuchanym. Jeżeli co najmniej jedno z dzieci wniesie o wysłuchanie, strony muszą wnieść pozew o rozwód za porozumieniem stron do sędziego orzekającego w sprawach rodzinnych (*juge aux affaires familiales*), aby uwzględnić wniosek dziecka.
- Małżonkowie mogą wnieść pozew o rozwód za porozumieniem stron tylko wtedy, gdy zdolne do zrozumienia sytuacji dziecko wnosi o wysłuchanie, a małżonkowie są zgodni, że doszło do rozpadu więzi małżeńskiej, oraz zgadzają się co do wszystkich skutków rozwodu. W tym przypadku małżonkowie nie mają obowiązku podania przyczyny rozwodu, muszą jednak przedstawić sędziemu projekt porozumienia regulującego następstwa rozwodu w celu zatwierdzenia tego porozumienia przez sąd. Sędzia zatwierdza porozumienie z wyjątkiem sytuacji, w których dobro dziecka lub interesy jednego z małżonków nie są wystarczająco chronione.
- O rozwód w drodze wyrażenia zgody na rozwód (*divorce accepté*) może wystąpić jeden z małżonków, przy czym w tej sytuacji rozwód musi zostać uznany przez drugiego małżonka. Istnieje również możliwość wystąpienia o rozwód przez oboje małżonków. W odróżnieniu od rozwodu za porozumieniem stron małżonkowie uznają, że doszło do rozpadu więzi małżeńskiej, ale nie są w stanie zawrzeć porozumienia regulującego następstwa orzeczenia rozwodu. W takiej sytuacji rozstrzygnięcie powyższych kwestii należy do sędziego.
- O rozwód w następstwie ustania wspólnego pożycia (*pour altération définitive du lien conjugal*) może wystąpić jeden z małżonków, jeżeli w momencie wszczęcia postępowania rozwodowego wspólne pożycie małżeńskie nie było utrzymywane od roku, o czym świadczą brak wspólnego zamieszkiwania i chęć rozwiązania związku małżeńskiego.

- O rozwód z orzekaniem o winie może wystąpić małżonek ze względu na czyny, które można przypisać drugiemu małżonkowi, gdy czyny te stanowią poważne i uporczywe naruszenie obowiązków małżeńskich i powodują, że nie jest możliwe utrzymanie wspólnego pożycia małżeńskiego.

3 Jakie są skutki rozwodu w odniesieniu do:

3.1 osobistych relacji pomiędzy małżonkami (np. nazwisko)?

- Obowiązek wierności, wspólnego pożycia i wzajemnej pomocy ustaje z chwilą uprawomocnienia się wyroku orzekającego o rozwodzie, czyli kiedy od orzeczenia nie przysługuje już odwołanie.
- Każde z małżonków może wówczas zawrzeć nowy związek małżeński.
- W następstwie rozwodu małżonkowie tracą prawo do używania nazwiska współmałżonka. Małżonek może jednak zachować nazwisko drugiego małżonka za jego zgodą lub za zgodą sędziego, jeżeli uzasadni, że potrzeba zachowania nazwiska jest szczególnie ważna dla niego lub dla ich dzieci.

3.2 podziału majątku małżonków?

- W następstwie rozwodu dochodzi do zniesienia małżeńskiego ustroju majątkowego, a co za tym idzie do podziału majątku.
- Rozwód nie wpływa na świadczenia małżeńskie, które stały się skuteczne w trakcie trwania małżeństwa, ani na otrzymane darowizny. Z mocy prawa znosi on jednak świadczenia małżeńskie, które stałyby się skuteczne z chwilą ustania małżeńskiego ustroju majątkowego, z chwilą śmierci jednego z małżonków lub rozrządzenia na wypadek śmierci.
- W przypadku rozwodu za porozumieniem stron w trybie sądowym lub pozasądowym zawarcie przez małżonków umowy w sprawie zniesienia małżeńskiego ustroju majątkowego stanowi warunek orzeczenia rozwodu. W przypadku innych form rozwodu małżonkowie mogą uzgodnić zniesienie małżeńskiego ustroju majątkowego przed orzeczeniem rozwodu, ale nie mają takiego obowiązku. Jeżeli nie uczynią tego wcześniej, zniesienie małżeńskiego ustroju majątkowego następuje po orzeczeniu rozwodu.

3.3 małoletnich dzieci małżonków?

Rozwód nie wywołuje żadnych szczególnych następstw w zakresie sprawowania władzy rodzicielskiej, którą co do zasady zachowują oboje rodzice. Sędzia może jednak zdecydować o powierzeniu jej wykonywania jednemu z rodziców, jeżeli przemawia za tym dobro dziecka. Należy wówczas określić zasady i warunki wykonywania władzy rodzicielskiej (miejsce zwykłego pobytu, prawo do odwiedzin itd.).

Każde z rodziców powinno nadal łożyć na utrzymanie i kształcenie dziecka. Obowiązek ten przyjmuje formę świadczenia alimentacyjnego wypłacanego przez jednego z rodziców drugiemu z rodziców, ale może również przyjąć formę, w części lub w całości, bezpośredniego pokrywania kosztów związanych z utrzymaniem dziecka. Świadczenie alimentacyjne może również polegać na przyznaniu prawa do użytkowania rzeczy i do mieszkania (*droit d'usage et d'habitation*).

3.4 obowiązku alimentacyjnego względem współmałżonka?

Uwaga: Świadczenia alimentacyjne, należne ze strony jednego z małżonków na rzecz drugiego małżonka, stanowią środek tymczasowy, czyli przyznaje się je przed orzeczeniem rozwodu. Z chwilą orzeczenia rozwodu małżonek może wnieść jedynie o wypłacanie przez drugiego małżonka świadczenia wyrównawczego (*prestation compensatoire*) lub odszkodowawczego (*versement de dommages-intérêts*). Obowiązek wypłaty takiego świadczenia można uzgodnić w sposób polubowny w przypadku rozwodu za porozumieniem stron w trybie sądowym lub pozasądowym. W pozostałych przypadkach świadczenie to zasądza sąd.

- Świadczenie wyrównawcze ma na celu wyrównanie różnic w warunkach życia małżonków, które spowodował rozpad związku małżeńskiego. Jego wysokość określa sędzia w oparciu o dochody i potrzeby małżonków. Świadczenie to ma charakter ryczałtowy i, co do zasady, wypłaca się je w postaci majątkowej:
 - albo w postaci sumy pieniężnej, której sposób wypłaty można uzgodnić;
 - albo w drodze przekazania własności rzeczy lub prawa tymczasowego lub dożywotniego użytkowania, zamieszkiwania lub pobierania pożytków z rzeczy.

Wyjątkowo sąd może orzec, że świadczenie wyrównawcze będzie wypłacane w postaci renty dożywotniej, którą można zmniejszyć w razie pogorszenia się sytuacji majątkowej lub zmiany potrzeb małżonków.

- Świadczenie odszkodowawcze można przyznać małżonkowi, na którego rozwód wywarł szczególnie poważne skutki:
 - jeżeli w postępowaniu o rozwód w następstwie ustania wspólnego pożycia był stroną pozwaną i sam nie wniósł pozwu rozwodowego
 - lub jeżeli rozwód orzeczono z wyłącznej winy drugiego małżonka.

(Zob. [Roszczenia alimentacyjne – Francja](#)).

4 Co w praktyce oznacza termin prawny „separacja sądowa”?

Separacja sądowa, zwana też separacją prawną (*séparation de corps*), to porozumienie prawne powodujące ustanie niektórych obowiązków małżeńskich, takich jak obowiązek wspólnego pożycia. Nie rozwiązuje ono jednak związku małżeńskiego. Ponowne zawarcie związku małżeńskiego nie jest zatem możliwe, a obowiązek wzajemnej pomocy pozostaje niezmienny.

5 Jakie są warunki orzeczenia separacji sądowej?

- Przesłanki i postępowanie są takie same, jak w przypadku rozwodu, ale w trybie pozasądowym nie istnieje możliwość orzeczenia separacji za porozumieniem stron.
- Co do zasady małżonek, przeciwko któremu skierowano pozew o separację sądową, może wnieść pozew wzajemny o rozwód bądź o separację sądową i na odwrót: małżonek przeciwko któremu wniesiono pozew o rozwód może wytoczyć powództwo o rozwód bądź o separację sądową.
- W przypadku powództwa o rozwód w następstwie ustania wspólnego pożycia wytoczenie powództwa wzajemnego o separację jest niedozwolone. Istnieje jedynie możliwość wniesienia pozwu o rozwód.
- W sytuacji, w której sędzia ma jednocześnie rozpatrzyć pozew o rozwód i pozew o separację sądową, rozpatruje się najpierw pozew o rozwód. Tylko w przypadku, gdy rozwód nie zostanie orzeczony, sąd rozpatruje pozew o separację sądową. W przypadku gdy uzasadnienie obydwu pozewów odwołuje się do winy, sędzia rozpatruje oba pozwy jednocześnie, przy czym jeżeli ich nie oddali, orzeka rozwód z winy obu stron (*aux torts partagés*).

6 Jakie są skutki prawne separacji sądowej?

Skutki separacji sądowej

- Separacja sądowa znosi obowiązek wspólnego zamieszkiwania, niemniej jednak utrzymane zostają obowiązek wzajemnej pomocy oraz obowiązek wierności. Ponadto, o ile w orzeczeniu nie postanowiono inaczej, żona może nadal posługiwać się nazwiskiem męża. Ze względu na obowiązek wzajemnej pomocy jednego z małżonków można zobowiązać do płacenia świadczenia alimentacyjnego drugiemu małżonkowi, jeżeli znajduje się on w potrzebie. Wysokość tego świadczenia określa się bez uwzględniania winy małżonków, z wyjątkiem sytuacji gdy małżonek będący wierzycielem nie wypełniał swoich obowiązków w czasie trwania małżeństwa. Świadczenie alimentacyjne można zastąpić kapitalizacją świadczenia (*constitution d'un capital*), czyli jednorazową wypłatą sumy pieniężnej, jeżeli majątek małżonka będącego dłużnikiem na to pozwala.
- Jeżeli chodzi o kwestie majątkowe, orzeczenie to skutkuje automatycznym rozdziałem majątku małżonków (art. 302 kodeksu cywilnego).
- W przypadku zgonu jednego z małżonków prawa drugiego małżonka do dziedziczenia pozostają niezmiennione. Małżonek ten podlega przepisom dotyczącym żyjącego małżonka. W przypadku separacji za porozumieniem stron orzeczonej w postępowaniu sądowym małżonkowie mogą jednak włączyć do umowy klauzulę o zrzeczeniu się prawa do dziedziczenia.

Przekształcenie separacji sądowej w rozwód

Na wniosek jednego z małżonków orzeczenie separacji sądowej można przekształcić z mocy prawa w orzeczenie rozwodu, pod warunkiem że separacja sądowa trwała dwa lata. W tym przypadku sędzia orzeka o rozwodzie oraz o jego następstwach. Przesłanki separacji prawnej stają się przesłankami rozwodu. Nie można zmodyfikować ustaleń dotyczących winy.

Każdą separację sądową można przekształcić w rozwód za porozumieniem stron na wniosek obu małżonków.

Separację sądową za porozumieniem stron można jednak przekształcić wyłącznie w rozwód na zgodny wniosek małżonków.

7 Co w praktyce oznacza termin „unieważnienie małżeństwa”?

Unieważnienie małżeństwa (*annulation du mariage*), dokonywane w formie wyroku, znosi skutki małżeństwa z mocą wsteczną, tak jak gdyby związek małżeński nigdy nie został zawarty.

Unieważnienie małżeństwa różni się od rozwodu bądź separacji, których orzeczenie wywołuje skutki jedynie na przyszłość.

8 Jakie są warunki orzeczenia unieważnienia małżeństwa?

Przesłanki unieważnienia małżeństwa są różne, w zależności od tego, czy chodzi o małżeństwo unieważnialne (*nullité relative*, w przypadku wystąpienia wady oświadczenia woli nupturientów lub braku zgody osób, które powinny były wyrazić zgodę na zawarcie związku małżeńskiego) czy o nieistnienie małżeństwa (*nullité absolue*, w przypadku niespełnienia wymogu wynikającego z reguł porządku publicznego).

Unieważnialność małżeństwa

Istnieją trzy przesłanki:

- wystąpił błąd co do osoby lub jej podstawowych przymiotów;
- przymus;
- brak zgody osoby, której zgoda była niezbędna.

Legitymację do wniesienia pozwu mają jedynie osoby wyliczone enumeratywnie: małżonek, którego oświadczenie woli dotknięte było wadą bądź który w chwili zawierania związku małżeńskiego był niezdolny do czynności prawnych, osoby, które powinny były wyrazić zgodę na zawarcie związku małżeńskiego, oraz prokurator.

Pozew o unieważnienie małżeństwa należy wnieść w terminie pięciu lat od dnia zawarcia małżeństwa (lub pięciu lat od dnia, w którym dana osoba osiągnęła ustawowy wiek wymagany do zawarcia małżeństwa).

Nieistnienie małżeństwa

Brak zgody; niepełnoletność, bigamia, kazirodztwo, nieobecność jednego z nupturientów w czasie zawierania związku małżeńskiego, brak uprawnień urzędnika stanu cywilnego bądź potajemny charakter związku małżeńskiego.

Pozew może wnieść każda osoba, która ma w tym interes prawny, bądź prokurator, w terminie trzydziestu lat od dnia zawarcia małżeństwa (lub pięciu lat od dnia, w którym dana osoba osiągnęła ustawowy wiek wymagany do zawarcia małżeństwa).

9 Jakie są skutki prawne unieważnienia małżeństwa?

Skutki unieważnienia małżeństwa są identyczne, niezależnie od tego, czy chodzi o nieważność względną czy bezwzględną.

- Skutki małżeństwa, zarówno w sferze osobistej, jak i majątkowej, zostają zniesione, ponieważ nie powinno być dojdź do zawarcia danego związku małżeńskiego. Na przykład, jeżeli jeden z małżonków umrze, unieważnienie małżeństwa pozbawi drugiego małżonka jakiegokolwiek prawa do dziedziczenia. Zasada ta może jednak zostać złagodzona, jeżeli co najmniej jeden z małżonków zawarł związek małżeński w dobrej wierze. W takim przypadku małżeństwo domniemane (*mariage putatif*) z prawnego punktu widzenia pozostaje nieważne, ale traktuje się je tak, jak gdyby zostało po prostu rozwiązane. W konsekwencji wszystkie skutki cywilno-prawne, osobiste bądź majątkowe zaistniałe przed unieważnieniem małżeństwa zostają zachowane.
- W odniesieniu do dzieci unieważnienie małżeństwa ich rodziców nie wywołuje skutków prawnych i podlega regulacjom stosowanym w przypadku rozwodu.

10 Czy istnieją jakieś alternatywne sposoby, poza drogą sądową, rozwiązywania problemów związanych z rozwodem?

Rozwód i jego skutki mogą być przedmiotem pozasądowego postępowania rozwodowego za porozumieniem stron, w którym uczestniczy dwóch adwokatów i notariusz, z wyjątkiem przypadków, w których dziecko wnosi o wysłuchanie.

We wszystkich pozostałych przypadkach strony muszą zwrócić się do sądu, ale przed wszczęciem postępowania sądowego lub w jego toku mogą przystąpić do mediacji rodzinnej.

Przeprowadzenie mediacji może zaproponować również sędzia. Mediacja, prowadzona przez osobę fizyczną lub stowarzyszenie, ma na celu wysłuchanie stron, skonfrontowanie ich opinii i udzielenie im pomocy przy rozwiązywaniu sporu.

Po zakończeniu mediacji strony, które osiągnęły porozumienie, mogą przedstawić ugodę sędziemu do zatwierdzenia lub wnieść o przeprowadzenie pozasądowego postępowania rozwodowego za porozumieniem stron.

11 Gdzie należy złożyć pozew/wniosek o rozwód/separację sądową/unieważnienie małżeństwa? Jakich formalności należy dopełnić i jakie dokumenty należy załączyć do pozwu/wniosku?

Do jakiego sądu wnieść pozew?

- Pozew o rozwód lub separację

Pozew przyjmuje formę wniosku składanego przez adwokata w sekretariacie sądu (*tribunal judiciaire*).

Sądem właściwym miejscowo jest:

- sąd miejsca, w którym znajduje się dom rodzinny;
- jeżeli małżonkowie zamieszkują osobno i sprawują wspólną władzę rodzicielską – sąd właściwy dla miejsca zamieszkania małżonka, z którym zamieszkują małoletnie dzieci;
- jeżeli małżonkowie zamieszkują osobno, a władzę rodzicielską sprawuje tylko jedno z nich – sąd właściwy dla miejsca zamieszkania tego małżonka;
- w innych przypadkach jest to sąd miejsca zamieszkania małżonka, których nie wytoczył powództwa;
- w przypadku pozwu wspólnego, sądem właściwym jest sąd wybrany przez małżonków, czyli sąd właściwy dla miejsca zamieszkania jednego lub drugiego małżonka.
- Pozew o unieważnienie małżeństwa
Pozew o unieważnienie małżeństwa wnosi się do sądu wielkiej instancji właściwego dla miejsca zamieszkania pozwanego. Pozew ten jest pismem sądowym doręczanym przez urzędnika sądowego (*huissier*).
- Rozwód za porozumieniem stron w formie dokumentu prywatnego kontrasygnowanego przez adwokatów: oryginał porozumienia podpisanego przez strony i obydwu adwokatów należy złożyć u notariusza prowadzącego działalność we Francji.

Dokumenty, które należy dostarczyć

- Pozew o rozwód lub separację

We wszystkich przypadkach małżonkowie muszą przedstawić wszystkie niezbędne dane pozwalające na ich identyfikację, dane ich kasy chorych i informacje dotyczące organów, które wypłacały na ich rzecz świadczenia i renty bądź każdy inny rodzaj świadczenia.

W przypadku gdy do sądu wystąpiono o orzeczenie świadczenia wyrównawczego, małżonkowie muszą przedstawić oświadczenie potwierdzające dokładną wysokość ich dochodów, zasobów i majątku oraz określające ich warunki życia.

W przypadku sądowego postępowania rozwodowego za porozumieniem stron w pozwie nie trzeba określać przesłanek rozwodu. Do pozwu należy natomiast załączyć porozumienie, opatrzone datą i podpisami małżonków oraz ich adwokata lub adwokatów, które reguluje w całości następstwa rozwodu i które zawiera, w stosownych przypadkach, oświadczenie o zniesieniu małżeńskiego ustroju majątkowego (*état liquidatif du régime matrimonial*).

W innych przypadkach pozew nie wskazuje ani podstawy prawnej, ani przesłanek rozwodu, ale musi zawierać, w stosownych przypadkach, wnioski o zarządzenie środków tymczasowych.

- Pozew o unieważnienie małżeństwa

Nie wymaga się żadnego konkretnego dokumentu, ale powód musi być w stanie przedstawić dokumenty potwierdzające, że przywołane przez niego przesłanki mogą prowadzić do unieważnienia małżeństwa.

12 Czy mogę uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Pomoc prawną, w całości lub w części, można uzyskać pod warunkiem spełnienia kryteriów dotyczących sytuacji materialnej wnioskodawcy (zob. arkusz informacyjny dotyczący [pomocy prawnej we Francji](#)).

13 Czy istnieje możliwość wniesienia odwołania od orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa?

Wyroki podlegają zaskarżeniu w trybie zwykłym.

14 Co powinienem zrobić, aby państwo członkowskie uznało orzeczenie rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydane przez sąd innego państwa członkowskiego?

Orzeczenia rozwodowe uznaje się z mocy prawa bez żadnej szczególnej procedury.

To samo dotyczy orzeczeń o unieważnieniu małżeństwa.

15 Do którego sądu należy się zwrócić, aby sprzeciwić się uznaniu orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego? Jaka procedura ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Aby sprzeciwić się uznaniu takiego orzeczenia, można wnieść powództwo o uznanie go za bezskuteczne (*action en inopposabilité*) do sądu wielkiej instancji (*tribunal de grande instance*). Uznanie orzeczenia za bezskuteczne umożliwia zaskarżenie wszelkich dalszych wniosków o przyznanie exequatur wnoszonych przez drugą stronę (czyli wniosku o uznanie za wykonalne we Francji orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim). Odrzucenie wniesionego środka zaskarżenia jest równoważne z przyznaniem exequatur.

Procedura jest taka sama jak w przypadku postępowania o przyznanie exequatur.

16 Jakie przepisy prawa odnoszące się do rozwodu stosuje sąd w postępowaniu rozwodowym pomiędzy małżonkami, którzy nie mieszkają w danym państwie członkowskim, lub którzy są obywatelami różnych państw?

Na podstawie rozporządzenia Rady (UE) nr 1259/2010 z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej, prawem właściwym w sprawach o rozwód bądź separację jest prawo wybrane przez małżonków.

W przypadku niedokonania wyboru rozwód i separacja prawna podlegają prawu państwa:

- w którym małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu w momencie wytoczenia powództwa lub, w przypadku braku takiego miejsca,
- w którym znajdowało się ostatnie miejsce zwykłego pobytu małżonków, jeżeli okres ich pobytu w tym państwie nie dobiegł końca wcześniej niż na rok przed wniesieniem pozwu i jeżeli jedno z małżonków w dalszym ciągu zamieszkiwało w tym państwie w chwili wniesienia pozwu lub, w przypadku braku takiego miejsca,
- którego obywatelstwo obydwójce małżonkowie posiadali w chwili wniesienia pozwu lub, w przypadku braku takiego miejsca,
- państwa sądu orzekającego.

Jeżeli jednak pozew dotyczy przekształcenia separacji w rozwód, prawem właściwym w postępowaniu rozwodowym jest prawo, które zostało zastosowane w postępowaniu o separację, o ile małżonkowie nie dokonali innego wyboru.

Zasady te mają zastosowanie do małżonków również w przypadku rozwodu za porozumieniem stron w formie dokumentu prywatnego kontrasygnowanego przez adwokatów, którego oryginał zostaje złożony u notariusza. Małżonkowie nie mogą jednak stosować pojęcia „prawa państwa sądu orzekającego” ze względu na pozasądowy charakter postępowania.

Powiązane strony

[Strona internetowa Ministerstwa Sprawiedliwości](#)

[Strona Legifrance](#)

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

■ Ostatnia aktualizacja: 04/12/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.